

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 262)

Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Adalet Komisyonları Raporları (1/651)

Not : Tasarı Başkanlıkça; Avrupa Birliği Uyum, İçişleri, Anayasa ve Adalet komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

23.7.2003

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-717/3397

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.7.2003 tarihinde kararlaştırılan “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Türkiye, Avrupa Birliğine üyelik yolunda, tüm aday ülkelerin geçirdiği hukukî, siyasi ve ekonomik reformların gerçekleştirildiği bir süreçte bulunmaktadır. Bu süreçteki hedef, demokratik sistemin tüm kurumları ve kurallarıyla işlerliğinin sağlanmasıdır. Demokrasi ve demokratikleşme, ekonomik ve siyasi istikrar ile kalkınmanın ön koşuludur ve aynı zamanda, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve yargı yetkisini tanıdığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi iç-tihatlarına uyulmasını da gerektirmektedir.

19/3/2001 tarihli ve 2001/2129 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen "Avrupa Birliği Mükteşebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" hedefleri doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunla yapılan değişikliklerle, düşünce, ifade ve sivil toplum örgütlenme özgürlükleri ile kültürel haklar genişletilmiş, kişi hak ve hürriyetlerinin korunmasına ilişkin güvenceler güçlendirilmiş Millî Güvenlik Kurulunun danışma organı niteliği yeniden tanımlanmıştır.

Aralık 2002'de Kopenhag'da yapılan Zirvede, Avrupa Birliği tarafından, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirmiş olduğuna Aralık 2004'de yapılacak değerlendirmede karar verilmesi halinde, Türkiye ile katılım müzakerelerinin gecikmeksizin başlatılacağı taahhüdünde

bulunulmuştur. Güncelleştirilmiş 2003 Ulusal Programında da, siyasi kriterlere uyuma yönelik kanunî düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22 nci Yasama Dönemi 1 inci Yasama Yılı içinde tamamlanacağı taahhüt edilmektedir. Siyasi kriterlere ilişkin eksikliklerin tespitinde Avrupa Birliği tarafından hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi, Yıllık İlerleme Raporları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları, taraf olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile üye olduğumuz kuruluşlar tarafından geliştirilen normlar, Avrupa Birliği Komisyonu raporları dikkate alınmaktadır. Bu bağlamda, kanunlarımızın Anayasa değişikliklerine ve Ulusal Program amaçlarına uyumlaştırılması çalışmalarının sür'atlendirilmesi niteliğindeki bu Tasarıyla, çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmaktadır.

Bu kapsamda, düşünce ve ifade özgürlüğünün genişletilmesi amacıyla 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ilgili maddeleri değiştirilmektedir. Adil yargılanmanın sağlanması amacıyla 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununda değişiklik öngörülmektedir. Aynı şekilde, dernek kurma, vakıflar, toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle ilgili özgürlüklerin genişletilmesi çerçevesinde, 6/10/1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanunu, 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ve 8/6/1984 tarihli ve 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin ilgili maddeleri yeniden düzenlenmektedir. 21/2/1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa eklenen bir maddeyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçeyi denetleme yetkisi güçlendirilmektedir. 7/11/1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle çocuk hakları geliştirilmektedir. Öte yandan, 14/10/1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi amacıyla, Türk vatandaşlarının günlük hayatta kullandıkları farklı dil ve lehçeleri öğrenmeleri imkânının kolaylaştırılmasını sağlayacak düzenlemeler getirilmektedir.

Avrupa Birliği tarafından hazırlanan gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesinde, Millî Güvenlik Kurulunun işlevinin askerî kurumlar üzerinde sivil denetimin sağlanması bakımından Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki uygulama ile uyumlaştırılmasının öngörülmüş olması doğrultusunda Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin görevleri ve işleyişi ele alınmaktadır. Güncelleştirilmiş Ulusal Programda, "Yürütmenin İşlevselliği" başlığı altında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin işlevlerinin Anayasanın 4709 sayılı Kanunla değişik 118 inci maddesi çerçevesinde ve ilgili yasa değişiklikleriyle yeniden tanımlanan nitelikleriyle uyumlaştırılması öngörülmektedir. Bu Tasarıdaki düzenlemeyle, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin görevleri ve işleyişi Anayasanın 118 inci maddesine uygun hale getirilmektedir. Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine geniş icra görev ve yetkileri veren hükümlerinin, anılan Genel Sekreterliğin yapısını, görevlerini ve işleyişini Millî Güvenlik Kurulunun Anayasada tarif edilen danışma organı niteliklerine paralel bir sekretarya birimine uygun hâle getirecek şekilde değiştirilmesi öngörülmektedir.

Tasarı, yukarıda belirtilen amaçlarla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Düşünce ve ifade hürriyetinin kapsamının genişletilmesi amacıyla, 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan cezanın alt sınırı bir seneden üç aya indirilmiş, ayrıca, 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla maddeye eklenen son fıkra maddenin tamamına teşmil edilerek, bu çerçevede maddede belirtilen eylemlerin, sadece eleştirmek amacıyla yapılan düşünce açıklamalarını içermesi halinde cezayı gerektirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Madde 2. - Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesinde yer alan "... her ne suretle olursa olsun hareketlerini teshil" şeklindeki soyut ve muğlak ibare madde metninden çıkarılarak, kişi hürriyeti ve güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 3. - Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinde düzenlenen suçun kapsamının daraltılması ve bu suretle ifade hürriyetinin kullanılmasının genişletilmesi amacıyla "Bilim ve sanat eserleri ile edebî değere sahip olan eserler" in bu madde kapsamı dışında tutulmasına yönelik olarak söz konusu maddeye bir fıkra eklenmiş olup; uygulamada bu tür eserlerin belirlenmesinde 5.12.1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda yer alan eser tanımı da göz önünde bulundurulacaktır.

Madde 4. - Maddeyle, suçta konu eşyayı yakmak suretiyle yok etmeyi de çağrıştıran ve bu yönüyle de kamuoyunda eleştirilen, müsaderecin yanında ve onunla birlikte uygulanan "imha" hükmü ortadan kaldırılmakta ve böylece, suçta konu eşyanın sadece müsaderesine karar verilmesi öngörülmektedir.

Madde 5. - 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa bir madde eklenerek, işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin soruşturma ve kovuşturmanın acele işlerden sayılacağı, öncelik ve ivedilikle ele alınacağı, bu suçlarla ilgili davalarda zorunluluk olmadıkça duruşmalara otuz günden fazla ara verilemeyeceği, adli tatilde de bu davaların görüleceği öngörülmek suretiyle anılan suçlara ilişkin soruşturma ve kovuşturmanın sür'atle sonuçlandırılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 6. - Maddeyle, 25.10.1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesine bir fıkra eklenerek Askerî Ceza Kanununun sivil şahıslara uygulanma alanının daraltılması amaçlanmaktadır.

Madde 7. - Dünya Sayıştaylar Birliği (INTOSAI) tarafından yayımlanan uluslararası denetim standartlarınının 56 ilâ 63 numaralı paragraflarında, yasama organı ile bağımsız yüksek denetim organı olan Sayıştay arasındaki ilişkileri, 124 ilâ 128 numaralı paragraflarında ise kamu harcamalarında usulsüzlükleri baştan önlemeye yönelik, harcamadan önce denetim konusundaki ilkelere yer verilmiştir.

Sözü edilen ilkelere göre düzenlenen madde metninde; Sayıştay denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın Türkiye Büyük Millet Meclisinin talebi üzerine Sayıştayca, Cumhurbaşkanlığı hariç olmak üzere kamu kaynaklarının kullanımıyla ilgili her alanda hesap ve işlemlerin incelenebileceği, giderlerin harcamadan önce vizeye tâbi tutulabileceği ve denetim sonuçlarının ilgili ihtisas komisyonlarında değerlendirilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulacağı belirtilmiştir.

Öte yandan, Anayasanın 160 inci maddesinin son fıkrasındaki düzenlemeye uygun olarak Silâhlı Kuvvetlerin elinde bulunan Devlet mallarının denetlenmesinin millî savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak yapılacağı ve bu denetimin yapılmasına ilişkin esas ve usullerin hazırlanacak "GİZLİ" gizlilik dereceli bir yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

Madde metnindeki "inceleyebilir" ve "vizeye tâbi tutabilir" ibareleri, gerek Anayasamızda ve gerekse denetim standartlarında belirtilen "Sayıştayın bağımsızlığı" prensibine uygun olarak kullanılmıştır.

Bu madde hükmünün gerektireceği ilâve uzman ihtiyacının karşılanabilmesi maksadıyla da Sayıştayca yapılacak incelemelerde meslek mensuplarıyla birlikte görev yapacak uzman personelin istihdamına imkân sağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığının madde kapsamı dışında olduğu ayrıca belirtilmiştir.

Madde 8. - Maddeyle, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına İlişkin Sözleşme hükümleri doğrultusunda 18 yaşını bitirmemiş olan herkesin "çocuk" sayılmasını temin için, 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan "15" ibaresi "18" şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 9. - Maddeyle, Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Genel Sekreterliği Kanununun 15 inci maddesinde yapılan değişiklik paralelinde, 2451 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde Bakanlar Kurulu kararıyla atanma listesinden "Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri" çıkarılmıştır.

Madde 10. - Maddeyle, 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 1 inci maddesinde geçen "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmek suretiyle dernek kurma hakkının çağdaş ölçülerde kullanılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 11. - Maddeyle, Dernekler Kanununun dernek kurma hakkını düzenleyen 4 üncü maddesinde değişiklik yapılarak, Avrupa Birliği normlarında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11 inci maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında örgütlenme özgürlüğü olarak ifadesini bulan ve çoğulcu demokrasilerin bir göstergesi olarak algılanan dernek kurma hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması amacıyla, sürekli yasaklılık öngörülen bazı haller (2) yıla, (5) yıl olarak öngörülen yasaklılık ise (1) yıla indirilmek suretiyle sivil toplumun gelişiminin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 12. - Maddeyle, Dernekler Kanununun 1 inci maddesinde yapılması öngörülen değişikliğe paralel olarak tüzel kişilerle ilgili düzenleme getirilmektedir.

Madde 13. - Maddeyle, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun derneklerin kuruluş bildirimine ilişkin 60 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan altmış günlük süreye paralel olarak düzenleme getirilmiştir.

Madde 14. - Maddeyle, Dernekler Kanununun 4 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, aynı Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası yeniden düzenlenmekte ve böylece derneğe üye olma hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Dernekler Kanununun 39 uncu maddesi 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından bu maddeye ilişkin atıf madde metninden çıkarılmaktadır.

Öte yandan, maddenin üçüncü fıkrasında geçen "ortaokul" ibaresi, 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa uygunluğun sağlanması bakımından "ilköğretim" olarak değiştirilmiştir.

Madde 15. - Dernekler Kanununun 39 uncu maddesi 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından bu maddeye ilişkin atıf madde metninden çıkarılmaktadır.

Madde 16. - Maddeyle, dernek şubesi açma hakkı önündeki kısıtlamaların kaldırılması; bu hakların çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amacıyla Dernekler Kanununun 31 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Öte yandan, maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde de Dernekler Kanununun 1 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak tüzel kişilerle ilgili hükümler getirilmektedir.

Madde 17. - Maddeyle, dernek kurma hakkının çağdaş ölçülerde kullanılmasının sağlanması doğrultusunda yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrencilerin dernek kurma özgürlüklerinin genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 18. - Maddeyle, barışçı toplantı hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amacıyla 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 15 inci maddesinde geçen "otuz" ibaresi "on" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 19. - Maddeyle, barışçı toplantı hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amacıyla 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 16 ncı maddesinde yer alan "otuz" ibareleri "on" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 20. - Maddeyle, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaca uygun olarak toplantının yasaklanması, "suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması" şartına bağlanmıştır.

Madde 21. - Maddeyle, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Maddede yasaklamanın çok istisnai bir tedbir olduğu ve ertelemeye göre daha ağır şartlara tâbi tutulduğunun belirtilmesi amacıyla "yasaklama veya erteleme" ibaresi yerine, "erteleme ve yasaklama" ibareleri kullanılmıştır.

Madde 22. - Maddeyle, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının çağdaş ölçülerde kullanımının sağlanması ve kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaca uygun olarak toplantının yasaklanması maddede belirtilen diğer unsurların yanında "suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması" şartına bağlanmıştır. Ayrıca, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin ertelenmesine ilişkin üç aylık süreler bir aya indirilmektedir.

Madde 23. - Maddeyle, 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (c) bentlerinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin (a) bendinin ilk cümlesi, Anayasanın 42 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasına uygun olarak yeniden düzenlenmiş; 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar açılabileceği hükmü getirilmesine ve bu kursların açılış, işleyiş ve denetim esaslarını düzenleyen Yönetmeliğin de yürürlüğe girmesine rağmen, uygulamada sorunlarla karşılaşılması ve çıkarılan bu Yönetmelik çerçevesinde kurslarla öğretim imkanının bulunmaması nedeniyle, uygulamada kolaylığın sağlanması için, açılmış ve açılacak olan kurslarla açılmış olan diğer dil kurslarında Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi amacıyla dersler oluşturulabileceği hükmüne bağlanmakta; bu kurslar ve derslerde, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı öğretim yapılamayacağı da özellikle belirtilmektedir.

Ayrıca, maddenin (c) bendinde yapılan değişiklikle, Türkiye'de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı dillerin Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilmesi ve böylece yürütmenin işlevselliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 24. - Maddeyle, 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla Anayasanın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan ve Millî Güvenlik Kurulu kararlarının tavsiye niteliğinde olması yönündeki değişikliklerin, 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununa yansıtılması amaçlanmaktadır.

Madde 25. - Maddeyle, Millî Güvenlik Kurulunun kendiliğinden toplanma süresi düzenlenmekte ve gerektiğinde Başbakanın teklifi üzerine veya doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısıyla da toplanacağı öngörülmek suretiyle yürütmenin işlevselliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 26. - Maddeyle, Anayasanın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrasında 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla yapılan ve Millî Güvenlik Kurulu kararlarının tavsiye niteliğinde olması yönündeki değişikliklerin, Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununa yansıtılması amaçlanmakta ve 14 üncü maddenin yürürlükten kaldırılması da dikkate alınarak madde başlığı da "Genel Sekreterliğin görev ve yetkileri" şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 27. - Maddeyle, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterinin atanması usulü yeniden düzenlenmekte ve Kurulun yapısının sivilleştirilmesine imkân sağlanması amacıyla, Genel Sekreterin Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanacağı, söz konusu atanmanın, Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları arasından yapılmasının öngörülmesi hâlinde Genelkurmay Başkanının olumlu görüşünün alınması gerektiği hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 28. - Maddeyle, Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununda yapılan değişiklikler ve yeni düzenlemelerle ilgili olarak adı geçen Kanunun 21 inci maddesinde gösterilen esaslar çerçevesinde üç ay içinde yönetmelik çıkarılacağı hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 29. - Maddeyle, 8.6.1984 tarihli ve 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesi değiştirilerek, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 117 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "Derneklerin uluslararası faaliyette bulunmalarına ve üst kuruluş kurmalarına ilişkin hükümler kıyas yoluyla vakıflar hakkında da uygulanır." amir hükmü ile yine Türk Medenî Kanununun 2.1.2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunla değiştirilen ve derneklerin uluslararası faaliyetlerini düzenleyen 91 ve 92 nci maddeleri hükümlerine paralellik sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 30. - Maddeyle, 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, "Terör"ün tanımının yapıldığı aynı Kanunun 1 inci maddesindeki düzenlemeye de paralel olarak, maddenin birinci fıkrası uyarınca oluşturulan örgüt mensuplarına yardım edenlerle örgütle ilgili olsun veya olmasın şiddet veya diğer terör yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapanların cezalandırılması öngörülmektedir.

Madde 31. - Dernek kurma hürriyetini düzenleyen Anayasanın 33 üncü maddesinde 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle yapılan değişikliğin madde gerekçesinde, söz konusu 33 üncü maddede geçen "herkes" kavramının, tüzel kişileri de kapsadığı ve tüzel kişilerin dernek kurabileceği ya da derneğe üye olabileceği belirtilmiştir. Maddeyle anılan düzenlemeye paralel olarak 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun derneklerin tanımlandığı 56 ncı maddesinde yer alan "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 32. - Dernek kurma hürriyetini düzenleyen Anayasanın 33 üncü maddesinde 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle yapılan değişikliğin madde gerekçesinde, söz konusu 33 üncü maddede geçen "herkes" kavramının, tüzel kişileri de kapsadığı ve tüzel kişilerin dernek kurabileceği ya da derneğe üye olabileceği belirtilmiştir. Maddeyle anılan düzenlemeye paralel olarak Türk Medenî Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki düzenlemeye tüzel kişiler de dahil edilmiştir.

Madde 33. - Maddeyle, Türk Medenî Kanununun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki dernekten çıkmak isteyen üyenin altı ay önceden yazılı olarak bildirmek kaydıyla üyelikten çıkma hakkına

ilişkin hükmü, bu konudaki serbestliği düzenleyen söz konusu maddenin birinci fıkrası ile çeliştiğinden ve ayrıca dernekler hukukunun ana prensiplerinden olan "gönüllülük" esasına aykırı düşüşünden, "altı ay önceden" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Madde 34. - Maddeyle, Türk Medenî Kanununun 56 ncı maddesinde yapılan düzenlemeyle tüzel kişilerin de derneğe üye olabilme imkânı getirildiğinden, söz konusu Kanunun oy hakkından yoksunluğu düzenleyen 82 nci maddesine tüzel kişilerle ilgili olarak birinci fıkradaki yasaklılığın tüzel kişiler adına derneklerde oy kullananlara da uygulanması öngörülmektedir.

Madde 35. - a) Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmak suretiyle, Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümlerine uygun olarak 18 yaşından küçük çocuklar tarafından işlenen ve genel mahkemelerin görevine giren suçlarla ilgili davaların çocuk mahkemelerinde görülmesi esası benimsenmiştir.

b) Dernekler Kanununun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası ile 31 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmak suretiyle, dernek kurma hakkına ilişkin kısıtlamaların kaldırılarak, bu hakın çağdaş ölçülerde kullanılması ve kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Dernekler Kanununun 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle 56 ncı maddesi yürürlükten kaldırıldığından buna ilişkin müeyyideyi düzenleyen 83 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

c) Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun, Millî Güvenlik Kurulu kararlarıyla ilgili Bakanlar Kurulu kararlarının Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından dağıtım ve takibini düzenleyen 9 uncu maddesi, bu kararların dağıtım ve takibinin ilgili birim tarafından yapılması amacıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

Anılan Kanunun 14 üncü maddesi, aynı Kanunun 13 üncü maddesinde bu Tasarıyla yapılan düzenlemeye uygun olarak yürürlükten kaldırılmıştır.

Özel hukuk tüzel kişileri bakımından, Anayasanın 20 ncı maddesinde öngörülen özel hayatın gizliliği ve 22 ncı maddesinde öngörülen haberleşme hürriyeti ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin herkesin haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkını düzenleyen "Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması" başlıklı 8 inci maddesinin gereği olarak ve Kanunun 13 üncü maddesinde yürütmenin işlevselliğinin sağlanması amacıyla yapılan düzenleme paralelinde, Kanunun "Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gerekli olan açık ve her derecede gizli bilgi ve belgeleri sürekli veya istenildiğinde vermek zorundadırlar." şeklindeki 19 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

d) Maddenin (b) bendi ile Dernekler Kanununun "şube kurucularının, şubenin açılacağı yerde en az altı aydan beri ikametgâh etmeleri zorunludur." şeklindeki düzenlemesini içeren 31 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırıldığından, buna paralel olarak bu şartı arayan Türk Medenî Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası da yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 36. - Kanunun 7 ncı maddesinde belirtilen yönetmeliğin yürürlüğe konulabilmesi ve bu sürede hukukî boşluk doğmaması için söz konusu maddenin altı ay sonra, diğer maddelerin ise yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

Madde 37 - Yürütme maddesidir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
Esas No. : 1/651
Karar No. : 5

25.7.2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca, 23.7.2003 tarihinde Başkanlığınıza sunulan, “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı”, Başkanlığınızca, 24.7.2003 tarihinde, esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna; tali komisyon olarak da, Komisyonumuz ile İçişleri ve Anayasa Komisyonlarına havale edilmiştir. Komisyonumuz, 24.7.2003 tarihli dokuzuncu toplantısında, İçişleri, Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinin de katılımıyla Tasarayı inceleyip görüşmüştür.

Avrupa Birliğine uyum süreci çerçevesinde, Katılım Ortaklığı Belgesinde gerçekleştirilmesi ön-görülen hedefler arasında öncelikli olanlar, “Yedinci Paket” adı verilen Tasarı içinde düzenlenmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, şu görüşler ileri sürülmüştür :

- Yedinci paket, daha önceden çıkarılmış bulunan altı paketin devamı niteliğinde olan bir aşamadır.
- Kopenhag kriterleri, özünde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerinden ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Sözleşme doğrultusunda geliştirdiği içtihatlardan kaynaklanmış olan ve AB’ye üye ülkeler için ön koşul olarak ileri sürülen ölçütlerdir.
- Kopenhag kriterleri, temel olarak, (1) Demokrasi, (2) Hukukun üstünlüğü, (3) İnsan Hakları, (4) Azınlıkların korunmasını hedeflemektedir.
- Katılım Ortaklığı Belgeleri, AB üyeliğine aday her ülkeye verilen yol haritalarıdır ve müzakerelerin başlayabilmesi için aday ülke tarafından neler yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.
- Ülkemize 15 Nisan 2003’te ikinci Katılım Ortaklığı Belgesi verilmiştir ve bu Belge, Ülkemizin neler yapması gerektiğini ortaya koymaktadır.
- Katılım Ortaklığı Belgesine göre Ülkemiz tarafından yapılması gerekenler Ulusal Program adı verilen 800 sayfalık bir belgeye dercedilmiş olup bu belge bugünlerde Bakanlar Kurulu Kararı olarak yayınlanacaktır. Bu belgede yer alan hususlar şöyle özetlenebilir :
 - İşkence ve kötü muamele ile mücadele edilmeli, bu konuda alınmış olan tedbirlerin uygulanması sağlanmalıdır.
 - Dil, din ,ırk, cinsiyet, siyasi görüş ayrımı kaldırılmalı bu konuda gerekli tedbirler alınmalıdır.
 - Düşünce ve ifade özgürlüğüünün önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik reformlar sürdürülmeli ve alınan tedbirlerin uygulanması gözden geçirilmelidir.
 - Yeniden yargılama ile ilgili olarak çıkarılan düzenlemeler hayata geçirilmelidir.
 - Yargı bağımsızlığı sağlanmalıdır.
 - Yedinci paket, bir önkoşul niteliğinde olan Kopenhag Kriterlerini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

• Tasarıdaki düzenlemeler, Kopenhag Kriterlerini gerçekleştirmeye uygun adımlar olarak değerlendirilebilir.

• Ancak bu düzenlemelerin, Ülkenin ihtiyacından mı yoksa sadece AB'nin talebinden mi kaynaklandığı konusunda bir ayrım yapmak gerekir. Bu düzenlemelerin sadece AB'ni talebi nedeniyle gerçekleştiriliyor olması halinde, samimi bir uygulama yapılmasını beklemek yanıltıcı olacaktır. Önemli olan bu tedbirlerin, gerçekten ülkemizin gereksinimi olduğunu kabul etmek ve bu tedbirleri benimsemektir. Aksi takdirde bu tedbirlerin uygulanması güçleşecektir.

• “Türkiye”nin kendine özgü şartları vardır” biçimindeki ifade, yanlış ve ilerlemeye engel bir ifadedir. Ülkemiz de tıpkı çağdaş diğer ülkeler gibi olağan koşullara sahiptir ve bu ülkelerde uygulanan kuralları uygulayabilir. Bu anlayış benimsenmediği sürece, ülkemizin gelişmiş standartları uygulamaya koyarak ilerlemesi güçtür.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra, Tasarı ile gerekçesi benimsenmiş ve maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarının 35. maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 36 ve 37 nci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir. Tasarının bütün maddeleri aynen kabul edildiğinden, ayrı bir metin düzenlenmesine gerek görülmemiştir. Ancak Komisyonumuz çeşitli maddeler üzerindeki açıklamalarla görüş ve önerilerinin esas komisyona sunmayı uygun görmüştür. Üzerinde açıklama yapılan ya da görüş ve öneri geliştirilen maddeler ile bu açıklama, görüş ve öneriler şunlardır :

m. 2

Madde, TCK'nın 169 uncu maddesinde geçen “eder veya her ne surette olursa olsun hareketlerin teshil” ibaresini madde metninden çıkarmaktadır. Böylece “her ne surette olursa olsun” biçimindeki, ucu açık ve çok geniş bir alana yayılabilecek düzenlemeye son verilmektedir. Komisyonumuzda yapılan açıklamalarda, bu ifade nedeniyle yargı organlarının, düşünce özgürlüğü içinde olması gereken ifade biçimlerini mahkûm ettikleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) bu yargı kararları nedeniyle, ülkemizi tazminata mahkûm ettiği belirtilmiştir. AİHM, bu kuralı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali olarak değerlendirmiştir. Madde yeni şekliyle, takdir yetkisini ve belirsizliği içermeyecek hale gelmiş olacaktır.

m.3

Madde TCK'nın 426 ncı maddesinde değişiklik öngörmektedir. TCK'nın 426 ncı maddesi, halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eden nitelikte genel ahlaka aykırı yayınlarla ilgilidir. Madde üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, sadece 426 ncı maddenin değil 427 ncı maddenin de aynı konuya ilişkin olduğu; ancak İnternet nedeniyle bu maddelerin anlamsız hale gelmiş bulunduğu belirtilmiştir. Belirtilen araçlarla yayının yasaklanmış olmasına rağmen, İnternet üzerinden genel ahlaka aykırılığı daha açık olan yayın yapılabilmektedir. Dolayısıyla bu maddeler yeni baştan gözden geçirilmelidir.

Cevaben yapılan açıklamalarda, İnternet konusunda yasal bir hazırlık çalışması içinde bulunduğu ve hazırlanacak tasarının kısa zamanda TBMM'ye sunulacağı belirtilmiştir. Bu maddelerin de söz konusu Tasarı görüşülürken yeniden gözden geçirilebileceği ifade edilmiştir.

m. 7

Madde, Sayıştay Kanununa bir ek madde eklemekte, TBMM'nin kamu kurum ve kuruluşlarını denetleme yetkisinin kapsamını genişletmektedir. Madde üzerindeki görüşülmesi sırasında iki konu üzerinde durulmuştur :

1. Gizlilik Sorunu : Maddedeki düzenlemeye göre, silahlı kuvvetlerin elinde bulunan Devlet mallarının denetlenmesi, “GİZLİ” gizlilik dereceli bir yönetmelikle düzenlenecektir. Komisyonumuzdaki görüşmeler sırasında, yönetmeliğin neden gizli olduğunun anlaşamadığı; yöntemle ilgili kuralları içerecek olan yönetmeliğin gizli olmasına gerek olmadığı belirtilmiştir.

Cevaben yapılan açıklamalarda, buradaki düzenlemenin, Anayasamızın 160 ıncı maddesinin, “Silahlı Kuvvetler elinde bulunan Devlet mallarının Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlenmesi usulleri, Millî Savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak kanunla düzenlenir.” biçimindeki hükmünün gereğini yerine getirme ihtiyacından doğduğu belirtilmiştir.

Komisyon üyelerimizden bazıları, Tasarıdaki söz konusu düzenlemenin Anayasanın bu hükmüne dayandırılmayacağını; Anayasanın tam tersine, bu hususun yönetmelikle düzenlenmesi yolunu kapattığını; gizlilik esaslarının ancak kanunla düzenlenebileceğini; öte yandan, yönetmeliğin de gizli olamayacağını ve açık olmak zorunda olduğunu belirtmişlerdir. Gizli yönetmeliğin Anayasanın yukarıda aktarılan hükmüne aykırı olacağını belirten üyelerimiz, yönetmeliğin uygulanmasıyla elde edilecek sonuçların kimilerinin gizli tutulabileceğini ifade etmişlerdir.

Diğer bazı üyelerimiz ise, yönetmeliğin gizli olması gerektiğini ancak bu yönetmeliğin uygulanmasıyla elde edilecek denetim sonuçlarının gizli olamayacağını belirtmişlerdir.

Komisyonumuz, bu görüşlerin esas komisyona aktarılmasını kararlaştırmıştır.

2. Uzmanlık Sorunu : Madde, Sayıştay dışından uzman çalıştırılmasına olanak tanımaktadır. Komisyonumuzda yapılan görüşmeler sırasında, ülkemizin AB’ye açılmasıyla birlikte, kimi zaman, Avrupa ülkelerindeki nitelikli elemanlarla boy ölçüşebilecek nitelikte eleman istihdam etmesinin zorunlu hale geldiği; aksi durumlarda ülkemizin çok büyük miktarda maddî kayıplara uğradığı ve itibarının zedelendiği ifade edilmiştir. Bu tür elemanların istihdamının ise kolay olmaması ve yüksek ücretler ödenmesini gerektirmesi nedeniyle çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir. Sayıştay denetimi sırasında, uzmanlar tarafından neden yüksek ücret ödendiğinin hesabının sorulduğu ve bu durumda da nitelikli eleman istihdamının olanaksızlaştığı ifade edilmiştir. Komisyonumuz, bu tür durumlarda, Sayıştay dışından, işin ehli uzmanlar çalıştırılmasının uygun olacağı görüşünü benimsemiş ve esas komisyona, mevcut düzenlemenin bu tür bir istihdamı içerip içermediği konusunu incelemeyi önermeyi kararlaştırmıştır.

m. 10-17

Tasarının 10-17 nci maddeleri Dernekler Kanununda çeşitli değişiklikler öngörmektedir. Maddeler üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, getirilen düzenlemelerle dernek kurma özgürlüğünün genişletildiği belirtilmiştir. Komisyon üyelerimizce, Tasarıdan sonraki haliyle bile, dernek kurma özgürlüğünün yeterince geniş tutulmadığı eleştirisi yapılmıştır. AB’ye üye ülkelerde dernek kurma özgürlüğünün son derece geniş tutulduğu; bazı ülkelerde, bu nedenle, dernekleme yasası bile bulunmadığı belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle, AB’ye üye ülkelerin çoğunda dernekler neredeyse hiçbir kısıtlamaya tâbi tutulmamaktadır.

Cevaben yapılan açıklamalarda, bu adımların ülkemiz açısından çok büyük adımlar olduğu ve bunların başlangıç olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tasarının 13 üncü maddesi, derneklerin kuruluş bildirisini ve ekleri ile tüzüklerinin doğruluğunun, 30 ve 90 gün içinde inceleneceğini öngören Dernekler Kanununun 10 uncu maddesinde değişiklik öngörmektedir. Bu inceleme bir ilde faaliyette bulunacak dernekler için 30 günde, birden fazla ilde faaliyette bulunacak dernekler için 90 günde sonuçlandırılmaktadır. Tasarı her iki süreyi de 60 gün olarak değiştirmektedir.

Maddenin görüşülmesi sırasında 90 günlük sürenin 60 güne indirilmesinin, işlemleri hızlandırması ve vatandaşın lehine olması nedeniyle olumlu olduğu; ancak, 30 günlük, sürenin 60 güne çıkarılmasının bir geriye gidişi ifade ettiği bu nedenle de olumsuz olduğu belirtilmiştir.

Cevaben yapılan açıklamalarda, Türk Medenî Kanununda daha önceden yapılan değişikliklerle 60 günlük ortak bir süre konmuş olduğu; burada da Türk Medenî Kanunundaki sistemin korunduğu ve oradaki düzenlemeye paralel düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

m. 18-22

Tasarının 18-22 nci maddeleri Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununda değişiklikler öngörmekte ve toplantı düzenleme ve gösteri yürüyüşü yapma konularındaki özgürlük alanını genişletmektedir. Komisyon üyelerimizden bazıları, Anayasada bu konudaki düzenlemelerin çok daha geniş bir özgürlük alanı içerdiğini ve Tasarıdaki düzenlemelerin Anayasadaki genişlik karşısında dar kaldığını belirtmişlerdir. Anayasa karşısındaki bu uyumsuzluk, daha önce belirtildiği gibi, AB standartlarının benimsenmemiş olmasından ve bu düzenlemelerin bir zorunluluk olarak algılanmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu düzenlemeleri bir zorunluluk olarak algılamaktan sıyrılarak, kendi toplumumuzun ihtiyacı olarak kabul etmek gerekir. Bu durumda da Tasarının 18-22 nci maddelerinin çok daha geniş bir özgürlük alanı oluşturacak biçimde düzenlenmesi olanaklı olacaktır. Bu üyelerimiz, AİHM tarafından hak ihlali olarak nitelenerek, Ülkemizin tazminata mahkûm edilmesiyle sonuçlanan bir çok davadaki sorunun ve Ülkemizin çeşitli platformlarda karşı karşıya kaldığı eleştirilerin Anayasadaki bu kuralların yasalara aktarılmamasından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu üyelerimize göre, bu sonuçlardan kurtulmak için maddelerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

m. 9, m. 24-28

Tasarının 9 uncu ve 24-28 inci maddeleri, Millî Güvenlik Kurulu (MGK) ile MGK Genel Sekreterliğinin oluşumu, toplanması, görev ve yetkilerine ilişkindir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmeler sırasında, hiçbir demokratik Avrupa ülkesinde bu ölçüde geniş yetkilere sahip bir kurulun bulunmadığı; ülkemizin bu nedenle çok ciddi eleştirilerle karşı karşıya kaldığı; bu nedenle kurulun, yeniden düzenlenmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Yapılan bir araştırma sonucuna göre, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Fransa, İsveç, Lüksembourg'da MGK'ya tekabül eden bir kurumun bulunmadığı; Almanya, Avusturya, Çekoslovakya, İrlanda, Polonya; Slovenya ve Slovakya'da sivil üyelerden oluşan buna benzer bir kuruluşun bulunduğu; Belçika, Estonya, Macaristan, Portekiz'de MGK bulunduğu fakat asker olarak sadece genelkurmay başkanının katıldığı tespit edilmiştir. Ancak son gruptaki MGK'lar, Ülkemizdekinden farklı olarak sürekli bir sekreterliğe sahip değildirler ve 3 ayda bir olağan olarak toplanmaktadırlar. Bu kurulların başkanları Cumhurbaşkanları veya Başbakanlardır. Dolayısıyla Ülkemizdeki MGK'ya benzeyen bir MGK hiçbir ülkede bulunmamaktadır.

Bazı komisyon üyelerimiz, MGK'nın ülkemizin kendine özgü koşullardan kaynaklandığını ve bu nedenle başka ülkelerdekine benzemeyen bir yapıda olduğunu belirtmişlerdir. Ülkemizde, sadece MGK dolayısıyla değil, diğer askerî kurumlar dolayısıyla da demokrasiyle bağdaşmayacak ilişkiler olduğu ve koşullar oluştuğunda bütün bu ilişkileri kapsayacak reformlar yapılması gerektiği; bugün için ve sadece MGK'yı kapsayacak değişiklikler yapmanın çok doğru olmadığı belirtilmiştir.

Cevaben yapılan açıklamalarda, AB yetkilileri tarafından çeşitli platformlarda ve ilerleme raporlarında, MGK'da asker kanadın üstünlüğünün olduğu ve kararlarda asker kanadın etkisinin ağır bastığının görüldüğü; Türkiye'de siyasi sistemin önemli oranda askerlerin etkisinde olduğu biçiminde eleştiriler yapıldığı; bu eleştirilerin her geçen gün daha açık ve daha sert dozda yapıldığı

belirtilmiştir. Bundan dolayı da, MGK genelsekreterliğinin yetkilerinin kısılarak sadece sekretarya görevi yapan bir birim haline getirildiği; MGK'nın olağan toplantılarının bir aydan iki aya çıkarıldığı; MGK'nın görev ve yetkilerinin kanun tekniğine uygun biçimde yeniden düzenlendiği belirtilmiştir.

Raporumuz, Adalet Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yaşar Yakış</i>	<i>Nükhet Hotar</i>	<i>İbrahim Reyhan Özal</i>
Düzce	İzmir	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Yakup Kepenek</i>	<i>Vahit Kirişçi</i>	<i>Abdülbaki Türkoğlu</i>
Ankara	Adana	Elazığ
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Nuri Akbulut</i>	<i>Muharrem Karşlı</i>	<i>Musa Sıvacioğlu</i>
Erzurum	İstanbul	Kastamonu
Üye	Üye	Üye
<i>Ömer İnan</i>	<i>Aydın Dumanoglu</i>	<i>Kemal Derviş</i>
Mersin	Trabzon	İstanbul
Üye		Üye
<i>Şükrü Mustafa Elekdağ</i>		<i>Algan Hacaloğlu</i>
İstanbul		İstanbul

(Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkı ve Millî Güvenlik Kurulu ile ilgili konularda toplantıda belirttiğim görüşlerimiz mahfuzdur)

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 1/651

Karar No. : 44

25.7.2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca, 23.7.2003 tarihinde Başkanlığınıza sunulan, “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı”, Başkanlığınıza, 24.7.2003 tarihinde, esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna tâli komisyon olarak da, Komisyonumuz ile Avrupa Birliği Uyum ve Anayasa Komisyonlarına havale edilmiştir. Komisyonumuz, 24.7.2003 tarihli dokuzuncu toplantısında, İçişleri ve Adalet Bakanlıkları ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinin de katılımıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile Avrupa Birliğine uyum süreci çerçevesinde, çok sayıda Kanunda değişiklik yapılarak, AB mevzuatı ile Kanunlarımız arasındaki uyumsuzluklar giderilmeye çalışılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, şu görüşler ileri sürülmüştür :

* Yedinci paket, daha önceden çıkarılmış bulunan paketlerin devamı niteliğinde olan düzenlemeleri içermektedir.

* Ülkemize 15 Nisan 2003'te İkinci Katılım Ortaklığı Belgesi verilmiştir ve bu Belge, Ülkemizin neler yapması gerektiğini ortaya koymaktadır.

* Tasarı, Katılım Ortaklığı Belgesine uygun olarak hazırlanan Ulusal Programımızdaki hedefleri gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra, Tasarı ile gerekçesi benimsenmiş ve maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak Komisyonumuz, Tasarı üzerinde tâli komisyon olarak belirlenmiş olduğundan, İçtüzüğümüzün 23 üncü maddesi uyarınca, esas komisyona, sadece, Komisyonumuzu ilgilendiren maddeler üzerinde Komisyon görüşümüzün bildirilmesiyle yetinilmesi kararlaştırılmıştır. Komisyonumuzun kendisini ilgilendirdiğini düşündüğü maddeler, Dernekler Kanununda değişiklik öngören, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 35 inci maddeler; Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununda değişiklik öngören 18, 19, 20, 21 ve 22 nci maddeler; Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunda değişiklik öngören 23 üncü madde; Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik öngören 29 uncu madde; Terörle Mücadele Kanununda değişiklik öngören 30 uncu maddedir.

Komisyonumuz düşünce ve ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma özgürlüğünü genişleten söz konusu düzenlemeleri uygun bulmuş ve 13 üncü madde dışındaki diğer maddeleri aynen kabul etmiştir.

Tasarının 13 üncü maddesi, derneklerin kuruluş bildirisini ve ekleri ile tüzüklerinin doğruluğunun, aynı il sınırları içinde, valilik tarafından, 30 gün içinde ve aynı il sınırları içinde, İçişleri Bakanlığı tarafından, 90 gün içinde inceleneceğini öngören Dernekler Kanununun 10 uncu maddesinde değişiklik öngörmektedir. Tasarı ile her iki süre 60 gün olarak değiştirilmektedir.

Maddenin görüşülmesi sırasında, 90 günlük sürenin, 60 güne indirilmesinin, işlemleri hızlandırması ve vatandaşın lehine olması nedeniyle olumlu olduğu; ancak, 30 günlük sürenin, 60 güne çıkarılmasının bir geriye gidişi ifade ettiği ve bu nedenle de olumsuz olduğu belirtilmiştir.

Cevaben yapılan açıklamalarda, Türk Medenî Kanununda daha önceden yapılan değişikliklerle, 60 günlük ortak bir süre konmuş olduğu; burada da Türk Medenî Kanunundaki sistemin korunduğu ve oradaki düzenlemeye paralel düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

Komisyonumuz, vatandaşın aleyhine olan bu tür düzenlemelerin kabul edilemeyeceği; gerekirse Medenî Kanunda da değişiklik yapılabileceği; paralelliğin vatandaşın lehine olan düzenlemeler yönünde kurulması gerektiği düşüncesinden hareketle, maddeyi aşağıdaki şekilde değiştirmiştir.

“Madde 13. - 2908 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “doksan” ibaresi, “altmış” olarak değiştirilmiştir.”

Raporumuz, Adalet Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkanvekili	Kâtip	Üye
<i>Ali Sezal</i>	<i>Muharrem Tozçöken</i>	<i>Ali Küçükaydn</i>
Kahramanmaraş	Eskişehir	Adana
Üye	Üye	Üye
<i>Reyhan Balandı</i>	<i>Ali Yüksel Kavuştu</i>	<i>Mehmet Sait Armağan</i>
Afyon	Çorum	Isparta
Üye	Üye	Üye
<i>Nusret Bayraktar</i>	<i>Hakkı Ülkü</i>	<i>Serpil Yıldız</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Sinan Özkan</i>	<i>Selami Uzun</i>	<i>Abdullah Veli Seyda</i>
Kastamonu	Sivas	Şırnak
	Üye	
	<i>Şükrü Önder</i>	
	Yalova	

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

29.7.2003

Esas No. : 1/651

Karar No. : 39

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 24/7/2003 tarihinde tali komisyon olarak Anayasa, İçişleri, Avrupa Birliği Uyum Komisyonlarına, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilmiş olan "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (1/651)", Komisyonumuzun 28/7/2003 tarihli 29 uncu toplantısında Adalet Bakanı Sayın Cemil Çiçek ve Adalet, İçişleri, Dışişleri, Maliye ve Millî Eğitim bakanlıkları ile Sayıştay Başkanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerin de katılmalarıyla İçişleri ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu raporları da dikkate alınarak incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesinde yer alan "üç aydan" ibaresi az bulunarak "altı aydan" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının çerçeve 7 nci maddesiyle Sayıştay Kanununa eklenmesi öngörülen ek 12 nci madde Sayıştay vizesi ile ilgili hükümler metinden çıkarılarak düzenlenmiştir.

Tasarının çerçeve 11 inci maddesiyle değiştirilen 2908 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci bendinin (b) alt bendinde yer alan "hırsızlık," kelimesinden sonra "yağma," kelimesi ilave edilmiştir.

Tasarının 13 üncü maddesi İçişleri Komisyonunca önerilen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 23 üncü maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendinde yer alan "dersler" ibaresi oluşturulacak derslerin dil dersleri olacağı hususuna açıklık getirmek üzere "dil dersleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarıya 35 inci maddeden sonra gelmek üzere, bu Kanunun 7 nci maddesinde düzenlenmesi öngörülen yönetmeliklerin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde çıkarılacağı hususuna açıklık getirmek üzere geçici 1 inci madde ilave edilmiştir.

Tasarının diğer maddeleri, Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Köksal Toptan</i>	Halil Özyolcu	<i>Ramazan Can</i>
Zonguldak	Ağrı	Kırıkkale
	(Toplantıya katılmadı)	
Kâtip	Üye	Üye
<i>Hasan Kara</i>	<i>Mehmet Ziya Yergök</i>	<i>Feridun Fikret Baloğlu</i>
Kilis	Adana	Antalya
Üye	Üye	Üye
Orhan Yıldız	<i>Semiha Öyüş</i>	Feridun Ayvazoğlu
Artvin	Aydın	Çorum
(Toplantıya katılmadı)		(Toplantıya katılmadı)

Üye <i>Muzaffer Külcü</i> Çorum	Üye <i>Mahmut Durdu</i> Gaziantep	Üye Esat Canan Hakkâri (Toplantıya katılmadı)
Üye <i>Recep Özel</i> Isparta	Üye Ahmet Güryüz Ketenci İstanbul (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Mehmet Yılmazcan</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Hakkı Köylü</i> Kastamonu	Üye <i>Harun Tüfekçi</i> Konya	Üye <i>Kerim Özkul</i> Konya
Üye Muharrem Kılıç Malatya (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>İsmail Bilen</i> Manisa	Üye Orhan Eraslan Niğde (Toplantıya katılmadı)
Üye <i>Ömer Kulaksız</i> Sivas	Üye Mehmet Nuri Saygun Tekirdağ (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Bekir Bozdağ</i> Yozgat

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TASARISI**

MADDE 1.- 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir seneden" ibaresi "üç aydan" şeklinde ve son fıkrası da aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tahkir, tezyif ve sövme kastı bulunmazsınız, sadece eleştirmek maksadıyla yapılan düşünce açıklamaları cezayı gerektirmez."

MADDE 2. - 765 sayılı Kanunun 169 uncu maddesinde yer alan "eder veya her ne suretle olursa olsun hareketlerini teshil " ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3. - 765 sayılı Kanunun 426 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bilim ve sanat eserleri ile edebî değere sahip olan eserler bu madde kapsamı dışındadır."

MADDE 4. - 765 sayılı Kanunun 427 ncı maddesinin ikinci fıkrasında geçen "ve imha" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 5. - 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 7. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddelerinde yazılı suçları işleyenler hakkında soruşturma ve kovuşturmalar acele işlerden sayılır, öncelik ve ivedilikle ele alınır. Bu suçlarla ilgili davalarda duruşmalara zorunluluk olmadıkça otuz günden fazla ara verilemez, bu davalara adli tatilde de bakılır."

MADDE 6. - 25.10.1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Askerî Ceza Kanununun 58 inci maddesinde yazılı suçların, barış zamanında asker olmayan kişiler tarafından işlenmesi hâlinde,

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN
**ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TASARISI**

MADDE 1.- 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir seneden" ibaresi "altı aydan" şeklinde ve son fıkrası da aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tahkir, tezyif ve sövme kastı bulunmazsınız, sadece eleştirmek maksadıyla yapılan düşünce açıklamaları cezayı gerektirmez."

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. - Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. - Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

bu suçlara ilişkin davalar askerî mahkemelerde görülmez."

MADDE 7. - 21.2.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 12. - Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının talebi üzerine Sayıştay, denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın özelleştirme, teşvik, borç ve kredi uygulamaları dahil olmak üzere bütün kamu kurum ve kuruluşlarına ait,

a) Hesap ve işlemleri inceleyebilir,

b) Talep yazısında belirtilen ve bütçe kanunlarının (İ) cetvelinde yer alan tutarları aşan giderleri harcamadan önce vizeye tâbi tutabilir.

Ayrıca aynı usule bağlı olarak kamu kaynak ve imkânlarından yararlanan her türlü teşkilât, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler de bu kaynak ve imkânlardan yararlanma çerçevesinde Sayıştayca denetlenebilir.

Silâhlı Kuvvetlerin elinde bulunan Devlet mallarının denetlenmesi, millî savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak yapılır. Bu denetimin yapılmasına ilişkin esas ve usuller, Genelkurmay Başkanlığının ve Sayıştayın görüşü alınmak suretiyle Millî Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen "GİZLİ" gizlilik dereceli bir yönetmelikle düzenlenir.

İncelemenin gerektirdiği hâllerde meslek mensuplarıyla birlikte Sayıştay dışından uzman çalıştırılmasına Birinci Başkan yetkilidir.

Harcamadan önce vize işlemlerinde hangi usul ve esasların uygulanacağına, vize uygulamasının başlatılmasına ve devam eden uygulamanın sona erdirilmesine ve vize üst sınırı

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7. - 21.2.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 12. - Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının talebi üzerine Sayıştay, talep edilen konuyla sınırlı olmak kaydıyla denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın özelleştirme, teşvik, borç ve kredi uygulamaları dahil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hesap ve işlemleri ile aynı usule bağlı olarak kullanılan kamu kaynak ve imkanlarından yararlanma çerçevesinde her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerini denetleyebilir. Denetim sonuçları, ilgili komisyonlarda değerlendirilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Silâhlı Kuvvetlerin elinde bulunan Devlet mallarının denetlenmesi, millî savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak yapılır. Bu denetimin yapılmasına ilişkin esas ve usuller, Genelkurmay Başkanlığının ve Sayıştayın görüşü alınmak suretiyle Millî Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca kabul edilen "GİZLİ" gizlilik dereceli bir yönetmelikle düzenlenir.

Sayıştay Birinci Başkanı, Sayıştay Kanunu gereğince yapılacak denetimler sırasında gerekli görmesi halinde, meslek mensuplarıyla birlikte Sayıştay dışından uzman çalıştırmaya yetkilidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelen denetim taleplerine Sayıştayca öncelik verilir. Bu taleplerin Sayıştayca ne şekilde karşılanacağına ilişkin esas ve usuller ile Sayıştay

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ile vizenin hangi makam tarafından yapılacağını tayini her yıl için o yılki bütçe kanununda gösterilir. Vize işlemleri üç iş günü içinde sonuçlandırılır. Sayıştayca uygun görülmeyen harcamalar, ilgili bakan ya da idarenin en yetkilisi tarafından sorumluluğun üstlenilmesi suretiyle yapılabilir.

Bu madde gereğince yapılan inceleme ve vize işlemlerinin sonuçları, ilgili komisyonlarda değerlendirilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Cumhurbaşkanlığı bu madde kapsamı dışındadır."

MADDE 8. - 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında geçen "15" ibaresi "18" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9. - 23.4.1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanuna ekli (1) sayılı cetvelden "Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri;" ibaresi çıkarılmıştır.

MADDE 10. - 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 1 inci maddesinde geçen "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 2908 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4. - Fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş olan gerçek kişiler ile tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak;

1. Türk Silâhlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri sürekli olarak,

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

dışından Birinci Başkanca uzman görevlendirilme esas ve usulleri Sayıştayca düzenlenecek yönetmeliklerde tespit edilir.

Cumhurbaşkanlığı bu madde kapsamı dışındadır."

MADDE 8. - Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. - Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. - Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. - 2908 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4. - Fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş olan gerçek kişiler ile tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak;

1. Türk Silâhlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri sürekli olarak,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

2.a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçların birinden mahkûm olanlar,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318 inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkûm olanlar,

2 yıl süre ile,

3) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl süre ile,

Dernek kuramazlar."

MADDE 12. - 2908 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3. Dernek kurucularının ad ve soyadları veya unvanları, meslek veya sanatları ya da faaliyet konuları, ikametgâhları ve tâbiyetleri,"

MADDE 13. - 2908 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "otuz" ve "doksan" ibareleri "altmış" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 14. - 2908 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasında yer alan "bu Kanunun 39 uncu maddesinde gösterilen derneklere," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

"Diğer kanunların derneklere üye olamayacaklarını belirttiği kişiler ile ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri dernek üyesi olamazlar."

MADDE 15. - 2908 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "39 uncu

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

2.a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçların birinden mahkûm olanlar,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318 inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkûm olanlar,

2 yıl süre ile,

3) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl süre ile,

Dernek kuramazlar."

MADDE 12. - Tasarının 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. - 2908 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "doksan" ibaresi "altmış" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 14. - Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. - Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

maddeye göre" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 16. - 2908 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu yazıda, kurucuların adı ve soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, unvanı, meslek veya sanatı, faaliyet konuları, ikametgahı ve tabiiyeti ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden iki örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi zorunludur."

MADDE 17. - 2908 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde yer alan "dinlenme" kelimesinden sonra gelmek üzere "sanat, kültür, bilim" ibareleri eklenmiştir.

MADDE 18. - 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 15 inci maddesinde geçen "otuz" ibaresi "on" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19. - 2911 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan "otuz" ibareleri "on" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20. - 2911 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin başlığı "Toplantının ertelenmesi veya bazı hâllerde yasaklanması" olarak ve madde metninde yer alan "yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir." ibaresi "bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir." şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21. - 2911 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin başlığı "Ertelene veya yasaklama kararının tebliği" olarak ve maddenin birinci fıkrasında geçen "yasaklanan veya ertelenen" ibareleri "ertelenen veya yasaklanan", "yasaklama veya erteleme" ibaresi "erteleme veya yasaklama"; ikinci fıkrasında geçen "yasaklanabileceği veya ertelenebileceği"

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 16. - Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. - Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. - Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. - Tasarının 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. - Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. - Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ibaresi "ertelenebileceği veya yasaklanabileceği" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22. - 2911 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin başlığı "İl veya ilçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması", maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "üç" ibaresi "bir" şeklinde ve birinci fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir."

MADDE 23. - 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına Türkçeden başka hiçbir dil, ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Ancak, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar açılabilir; bu kurslarda ve diğer dil kurslarında aynı maksatla dersler oluşturulabilir. Bu kurslar ve derslerde, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı öğretim yapılamaz. Bu kursların ve derslerin açılmasına ve denetimine ilişkin esas ve usuller, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

"c) Türkiye'de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir."

MADDE 24. - 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22. - Tasarının 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. - 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına Türkçeden başka hiçbir dil, ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Ancak, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar açılabilir; bu kurslarda ve diğer dil kurslarında aynı maksatla dil dersleri oluşturulabilir. Bu kurslar ve derslerde, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı öğretim yapılamaz. Bu kursların ve derslerin açılmasına ve denetimine ilişkin esas ve usuller, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

"c) Türkiye'de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir."

MADDE 24. - Tasarının 24 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4. - Millî Güvenlik Kurulu, 2 nci maddede belirtilen millî güvenlik ve Devletin millî güvenlik siyasetine ilişkin tanımlar çerçevesinde Devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili konularda tavsiye kararları alır ve gerekli koordinasyonun sağlanması için görüş tespit eder; bu tavsiye kararlarını ve görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildirir ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirir."

MADDE 25. - 2945 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kurul, iki ayda bir toplanır. Gerekğinde Kurul, Başbakanın teklifi üzerine veya doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısı ile de toplanır."

MADDE 26. - 2945 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genel Sekreterliğin görev ve yetkileri

Madde 13. - Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği;

a) Millî Güvenlik Kurulunun sekreterlik hizmetlerini yürütür,

b) Millî Güvenlik Kurulunca ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirir."

MADDE 27. - 2945 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 15. - Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır. Söz konusu atamanın, Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları arasından yapılmasının öngörülmesi hâlinde Genelkurmay Başkanının olumlu görüşü alınır."

MADDE 28. - 2945 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 4. - Bu Kanunla 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Millî Güvenlik

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 25. - Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. - Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. - Tasarının 27 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. - Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununda öngörülen düzenlemelere uygun olarak, 2945 sayılı Kanunun 21 inci maddesinde gösterilen esaslar çerçevesinde bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde yönetmelik çıkarılır."

MADDE 29. - 8.6.1984 tarihli ve 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ek Madde 3. - Türkiye'de kurulan vakıflar, amaçları doğrultusunda uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilirler.

Türkiye'de kurulan vakıfların, vakıf senedinde belirtilen amaçlarını gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette bulunması ve yurt dışında şube açması ile yurt dışındaki benzer amaçlı vakıf veya kuruluşlarla işbirliği yapması, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır.

Yabancı ülkelerde kurulmuş vakıflar, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, karşılıklı olmak koşulu ile, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler, kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler veya kurulmuş vakıflarla işbirliği yapabilirler.

Bu vakıflar, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında uygulanan mevzuata tabidir."

MADDE 30. - 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 29. - Tasarının 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. - Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

"Yukarıdaki fıkra uyarınca oluşturulan örgüt mensuplarına yardım edenlere veya şiddet veya diğer terör yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapanlara fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşyüzmilyon liradan birmilyar liraya kadar ağır para cezası verilir."

MADDE 31. -22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında geçen "en az yedi gerçek kişinin" ibaresi "gerçek veya tüzel en az yedi kişinin" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 32. - 4721 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "gerçek kişi" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile tüzel kişiler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 33. - 4721 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde yer alan "altı ay önceden" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 34. - 4721 sayılı Kanunun 82 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Tüzel kişi adına oy kullanacak kişi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır."

MADDE 35. - Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

a) 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası,

b) 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası, 31 inci maddesinin son fıkrası ve 83 üncü maddesi,

c) 9.11.1983 tarihli ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun 9, 14 ve 19 üncü maddeleri,

d) 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 31. - Tasarının 31 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 32. - Tasarının 32 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. - Tasarının 33 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. - Tasarının 34 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 35. - Tasarının 35 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 36. - Bu Kanunun 7 nci maddesi yayımı tarihinden altı ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 37. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun 7 nci maddesinde düzenlenmesi öngörülen yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde çıkarılır.

MADDE 36. - Tasarının 36 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 37. - Tasarının 37 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. Başb. Yrd. V.

B. Atalay

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyşleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakatan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

